

30 Ağustos 2022 Zafer Bayramı Konuşması / ADD Hamburg • Hospitalstraße 111 / Haus 7

İşgal Yıllarından 30 Ağustos'a

Mehmet Serdar Temur • ADD Hamburg Başkanı

“Nemiz varsa; bağımsız bir devlet kurmuşsak, hür vatandaş olmuşsak, şerefli insanlar gibi dolaşıyorsak, yurdumuzu Batı'nın, vicdanımızı Doğu'nun pençesinden kurtarmışsak, şu denizlere bizim diye bakıyor, bu topraklarda ana bağrının sıcaklığını duyuyorsak, belki nefes alıyorsak; hepsini, her şeyi, 30 Ağustos zaferine borçluyuz.”⁽¹⁾

“Hiçbir zafer gaye değildir. Zafer, ancak kendisinden daha büyük olan bir gayeyi elde etmek için gereken en belli başlı vasıta dır.”⁽²⁾

Çanakkale'yi İngiliz ve Fransızlar paylaşmıştı. Kars, Iğdır Ermeniler tarafından, Antep, Urfa, Maraş önce İngilizler, sonra pazarlık neticesi Fransızlar tarafından işgal edilmişti. Mersin, Antakya, İskenderun, Osmaniye'yi de işgal eden Fransızlar, ayrıca Zonguldak'a, Ereğli'ye asker çıkarıp kömür işletmelerimize de el koymuşlardı. İtalyanlar, Muğla, Bodrum, Datça, Marmaris, Fethiye, Köyceğiz, Selçuk ve Kuşadası'na yerleşmiştiler, askerleri Antalya'da, Konya'da, Burdur'da devriye geziyordu.

Ordu dağıtılmıştı, silahları alınmıştı. İstanbul sokaklarında, İngiliz, Fransız, İtalyan, Amerikalı, Yunan, Cezayirli, Faslı, Hintli, hatta Japon askerleri devriye geziyordu. İşgali destekleyen Amerikan, İspanyol ve Japon savaş gemileri Marmara'ya demirlemişti. Fener Rum Patrikhanesi'nin kapısına Bizans bayrağı çekilmişti. İstanbul fiilen İngiltere toprağı olmuştu. İstanbul'a gelmek isteyen bir Türk, İngiltere'den vize almak zorundaydı.⁽³⁾ İzmir Yunanlar tarafından işgal edilmişti.

İşgalci emperyalist devletler, 1918-1920 yılları arasında Anadolu'nun paylaşımı konusunda aralarında çıkan anlaşmazlıkları çözmek için 102 oturum yapmış, görüşmüş, kendi aralarında ikili anlaşmalar yapmışlardı.⁽⁴⁾

İngilizler vatani işgal etmişti ama, Osmanlı padişahı Vahdettin İngiliz Dostları (Muhipleri) Derneğinin baş üyesiydi. Derneğin başkanı görülen Sait Molla aslında maşaydı, derneğin asıl başkanı İngiliz İstihbarat Teşkilatından rahip Robert Frew'du. Yani yeryüzünün İslam halifesi, bir rahibin emri altına girmişti.

Padişahın ablası ile evli olan başbakan Damat Ferit: “Bütün umudum Allah'ta ve İngiltere'de” diyordu. Ayrıca Amerikancılar da vardı. Onlar da Amerikan himayesine girmek istiyorlardı.

Osmanlı'nın üç başkenti; Bursa, Edirne, İstanbul artık yoktu. Ve bu ortamda, 10 Ağustos 1920'de İstanbul'daki Osmanlı, işgali onaylayan, yurdu paramparça eden, Türkleri Anadolu'nun ortasına sıkıştıran Sevr Antlaşmasını imzaladı. Ankara'daki Büyük Millet Meclisi Antlaşmayı şiddetle reddetti, yok hükmünde saydığını tüm dünyaya ilan etti.

Yıllarca süren savaşlar sonucu kadın nüfusu erkek nüfusunun altı katı olmuştu. Her bir erkeğe karşılık altı kadın vardı.⁽⁵⁾ Frengi hastalığı, fuhuş ve de eşkıyalık patlamıştı.

¹ Falih Rıfkı Atay, Çankaya, s. 363

² Mustafa Kemal Atatürk, Ankara, 16 Eylül 1921, Ruşen Eşref Ünaydın, Atatürk'ü Özleyiş, I, 1998, s. 66

³ Yılmaz Özdil, Son Cüret, 1.Basım, s. 29-35, 62, 194

⁴ Sinan Meydan, 30 Ağustos ruhu, Kemalist bir Türk'ün idamı ve bugün, 28 Ağustos 2010, İlk Kurşun

⁵ Yılmaz Özdil, Son Cüret, 1.Basım, s. 297

Sayın Muavin Konsolosumuz Cemal Alsulu,
Değerli Konuklarımız,
Değerli Üyelerimiz,
Değerli Yurtseverler,

Kurtuluş Savaşının büyük zaferini, 30 Ağustos Zafer Bayramı'nın 100'üncü yılını anmak için toplandık. Hoşgeldiniz.

Albay Bekir Sami'nin ifadesiyle: "Kurtuluş Savaşı, aslında, kendi vatanlarında vatansız kalanların, vatan yapma mücadelesidir."⁽⁶⁾

Son yıllarda Atatürk merkezli tarihi olaylar ve zaferler başka tarihi olaylarla ve zaferlerle gölgelenmek isteniyor. 23 Nisan'ı gölgelemek için aynı dönemlere denk gelen Kut Zaferi; 19 Mayıs'ı gölgelemek için de 29 Mayıs İstanbul'un fethi öne çıkarılıyor. Ağustos ayındaki Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi de Malazgirt Zaferi'yle gölgelenmek isteniyor. Yine aynı şekilde, Sakarya Meydan Muharebesi de hak ettiği görkemle anılmıyor. Oysa, 30 Ağustos zaferi olmasaydı, kutlayacak "Malazgirt Zaferi" kalmazdı. 6 Ekim 1923'te İstanbul'un kurtuluşu olmasaydı, kutlayacak "İstanbul'un fethi" de kalmazdı.

"Fetihleri" hatırlayıp "kurtuluşları" unutmak, o toprakları yeniden vatan yapanlara büyük bir saygısızlıktır.⁽⁷⁾

Emperyalizm, işgal ettiği, sömürmek istediği ülkelerin gelişmesini, çağdaş olmasını hiç bir zaman istememiştir, istemez. 30 Ağustos Zaferi kazanılamasaydı, Cumhuriyet ilan edilemez, demokratik, laik, kadın-erkek eşitliğine, hukukun üstünlüğüne dayanan, yani Türkiye'yi çağdaşlaştıran Cumhuriyet Devrimleri yapılamazdı.

30 Ağustos, 'Kurtuluş'u belirleyen savaştır. 'Kurtuluş' olmadan 'Kuruluş'a başlanamazdı. Bu süreçte "... Ankara yönetimi, birden çok devlet, millet ve toplulukla savaşıp çekilmiş, çatışmıştır; barış görüşmelerinde de yine birçok devletle mücadele etmek zorunda kalmıştır."⁽⁸⁾

1921 Sakarya savaşında 220 bin kişiye ulaşan Yunan kuvvetleriyle birlikte, İngiliz, Fransız, İtalyan, Hintli kuvvetleri, Ermeni ve Pontus Çeteleri ve bunların dışında Anadolu'daki iç isyancıları da hesaba katarsak, "Kurtuluş Savaşı'nda Türk ordularının karşısındaki düşman gücü ortalama 322.000 kişi civarındadır".⁽⁹⁾ İşte işgalcilerin hiç beklemediği 'Büyük Taarruz' yani 'Büyük Hücum / Büyük Saldırı' 26 Ağustos 1922'de bu şartlarda, baskın şeklinde başladı ve 30 Ağustos'ta zaferle tamamlandı. Mustafa Kemal Atatürk'ün komuta ettiği bu beş güne 'Başkomutanlık Meydan Muharebesi' diyoruz.

Zafer sonrası 11 Ekim 1922'de Türklerin zaferini dünyaya ilan eden Mudanya Ateşkes Antlaşmasında, yenilip perişan olan işgalci Yunan tarafı, sonuçta masada bile yer almadı. Antlaşma, Ankara hükümetiyle Yunanistan'a çok yüklü silah ve maddi destek veren, kışkırtan, şımartan İngiltere'yle, Fransa ve İtalya arasında yapıldı. Sadece bu gerçek bile esas düşmanın kim, ya da kimler olduğunu çok açıkça göstermektedir. Mudanya Ateşkes Antlaşmasına göre Doğu Trakya, Edirne'yi de içine alacak şekilde Yunanlar tarafından boşaltıldı, İstanbul ve Boğazlar, bazı kayıtlarla Kuvay-ı Milliye'ye (Türk Milli Kuvvetlerine) bırakıldı. 30 Ağustos Zaferiyle, işgal edilmiş olan Türk Yurdu emperyalistlerden, onların maşası olan işgalcilerden ve Türk Milleti de sömürge olmaktan kurtuldu ve yine bu zaferle Lozan antlaşmasına giden yolun önü açıldı. Lord Curzon Lozan görüşmelerinde gayet pişkince: "Siz, Yunanistan'ı yendiniz, İngiltere'yi değil; bunu unutmayın" derken, İsmet İnönü'nün aklından geçenler şüphesiz şöyleydi:

'Güneyde müttefikiniz Fransızları yendik. Onun silahlandığı Ermenileri ve Pontus çetelerini yendik. Müttefikiniz İtalyanları Anadolu'dan uzaklaştırdık. İstanbul yönetimiyle birlikte azdırdığınız isyancıları yendik. Silah ve para ile desteklediğiniz Kuva-yı İnzibatiye'yi yendik. En son olarak da maşanız Yunan ordusunu denize döktük. Mondros'u yendik, Sevr'i yendik. Üçlü anlaşmayı yendik. Bunların hepsini arkasında siz vardınız, hepsinin ipleri, dümeni, düğmesi sizin elinizdeydi. Biz, asıl sizi yendik. Entrikalarınızın nedeni bu. Bunu örtbas etmeye, kaybınızı gidermeye çalışıyorsunuz. Biz sizi burada da yeneceğiz!'⁽¹⁰⁾

⁶ a.g.e. s. 71

⁷ Sinan Meydan, Bu toprakları yeniden vatan yapan zafer Büyük Taarruz, 27 Ağustos 2018, Sözcü

⁸ Turgut Özakman, Vahdetin, Mustafa Kemal ve Milli Mücadele, s. 449.

⁹ Sinan Meydan, 30 Ağustos ruhu, Kemalist bir Türk'ün idamı ve bugün, 28 Ağustos 2010, İlk Kurşun

¹⁰ Turgut Özakman, Cumhuriyet, Bilgi Yayınevi, Ekim 2009, 11. Baskı, s.189

Aynen de öyle oldu. Zaferden on bir ay sonra, 24 Temmuz 1923'te, yani Cumhuriyet'in ilanından yaklaşık üç ay önce Türkiye Cumhuriyeti'nin tapusu olan Lozan antlaşması, tam bağımsızlığımızın tescili olarak imzalandı.

Sonra 6 Ekim 1923'te İstanbul, istilacı emperyalistlerden, yani en başta İngilizlerden, silahsız bir zaferle kurtuldu. Ve işgalciler Atatürk'ün ifadesiyle "geldikleri gibi gittiler". Hemen ardından, 29 Ekim 1923'te yine Atatürk'ün önderliğinde antiemperyalizm, uygarlaşma ve çağdaşlaşma temeline oturtulan ama aslında uygulama şekliyle 23 Nisan 1920'de kurulmuş olan bağımsız Cumhuriyetimiz ilan edildi.

Mustafa Kemal Atatürk, savaş anılarını konuşmaktan hoşlanmayan, "ulusun yaşamı tehlikeye girmedikçe, savaş bir cinayettir" ⁽¹¹⁾ diyen, "Hiçbir zafer amaç değildir. Zafer ancak kendisinden daha büyük olan bir amacı elde etmek için gereken en belli başlı araçtır." ⁽¹²⁾ diyen bir komutan. O'nun için askeri orduların dışında iki ordu daha vardır. Eğitim ve kültür ordusu, ekonomi ordusu.

Çanakkale'ye, Kurtuluş Savaşının yaşandığı yerlere, savaştığı diğer alanlara daha sonra hiç gitmedi. Yalnız Cumhuriyetin ilanından bir sonraki sene, yani 1924 yılının 30 Ağustos'unda Dumlupınar'da, "Şehit Asker" anıtının temelini atılışında, sanki tarihe sunulan bir belge gibi anlamlı, ama bir o kadar da duygulu bir konuşma yaptı:

"... gerçek niteliği bugünkü açıklamalardan çok, yarın, tarihin yargıçıları olan araştırmacıların incelemeleriyle, daha iyi anlaşılabilir" ... dedikten sonra, bu büyük savaşta Türk milletinin, kendisini başkomutanlığa layık gördüğü için duyduğu mutluluğu dile getirdi:

"... Bu görevin mutlu anısını, ulusuma duyduğum minnetle, ömrüm oldukça övünerek saklayacağım."

Destan gibi bir anlattığı bölüm, Şevket Süreyya Aydemir'in tanımıyla, "savaş alanında yapılan bir barış söylevi, savaş edebiyatının bir şaheseridir." ⁽¹³⁾

"... Güneş batıya yaklaştıkça, kanlı ve ölümlü bir kıyametin kopmak üzere olduğu bütün ruhlarda seziliyordu. Bir zaman sonra dünyada büyük bir yıkım olacaktı. Ve beklediğimiz kurtuluş güneşinin doğabilmesi için bu yıkım gerekliydi. Karanlıklar içinde bu yıkım gerçekleşmeliydi. Gerçekten gökyüzünün karardığı bir dakikada Türk süngüleri düşman dolu o sırtlara saldırdılar. Artık karşımda bir ordu, bir kuvvet kalmamıştı. Tümüyle mahvolmuş, perişan bir kılıç artığı kitle bulunuyordu. Kendilerinin dediği gibi çok korkan ve titreyen, şekilsiz bir kitle, tuhaf bir karmaşa halinde kaçmak için açıklık arıyordu. Artık gecenin koyulaşan ağırlığı, sonucu gözle görmek için güneşin tekrar doğudan doğmasını beklemeyi zorunlu kılıyordu."

Sonra, ertesi gün savaş alanını gezerken karşılaştığı görüntüleri dile getirdi, hem "gerçek bir kıyamet yeri" olarak tanımladığı savaş alanını, hem de savaşın felsefesini yaptı: ⁽¹⁴⁾

"... ertesi gün tekrar bu savaş alanını dolaştığım zaman, ordumuzun kazandığı zaferin yüceliği ve buna karşılık düşman ordusunun düşürüldüğü felâketin büyüklüğü beni çok duygulandırdı. Karşı sırtların gerilerindeki bütün vadiler, bütün dereler, bütün kapalı kalmış yerler bırakılmış toprakla, otomobillerle ve bitmez tükenmez donatım ve malzeme ile ve bütün bu bırakılan şeylerin aralarında yığınlar oluşturan ölümlerle ve toplanıp merkezlerimize gönderilmekte olan sürü sürü esir gruplarıyla, gerçekten bir kıyamet yerini andırıyordu."

"... savaş ve özellikle meydan savaşı yalnız karşı karşıya gelen iki ordunun çarpışması değildir Milletlerin çarpışmasıdır. Meydan savaşı, milletlerin tüm varlıklarıyla; teknik alandaki başarılarıyla, ahlaklarıyla, kültürleriyle, erdemleriyle, kısacası gözle görünür görünmez bütün güç ve varlıklarıyla, her türlü araç ve olanaklarıyla çarpıştığı bir sınav alanıdır. Bu alanda çarpışan milletlerin, gerçek güçleri ve değerleri ölçülür. Sonuç, yalnız gözle görünür gücünün değil, bütün güçlerin, özellikle ahlaktan ve kültürden gelen güçlerin üstünlüğünü ortaya koyacaktır."

¹¹ 1923, Adana

¹² Mustafa Kemal Atatürk, Ankara, 16 Eylül 1921, Ruşen Eşref Üneydin, Atatürk'ü Özleyiş, I, 1998, s. 66

¹³ Metin Aydoğan, 30 Ağustos Zaferi ve büyük "Barış Söylevi" 30 Ağustos 2013 ("Atatürk'ün İstanbul'daki Çalışmaları" Sadi Borak, Kaynak Yay., 2. Bas., İstanbul-1998, sf. 75 ve 77)

¹⁴ Hâkimiyet-i Milliye, 31.08.1924

“... Tarih; başlarındaki taht sahipleri ya da hırslarını yenemeyen politikacılar elinde, birtakım boş ve yersiz isteklere oyuncak olmuş istilacı orduların, istilacı milletlerin uğradığı, buradaki gibi korkunç sonuçlarla doludur... Türk vatanını ele geçirmek düşüncesini, Türk’ü tutsak etme hayalini genel, ortak bir düşünce haline koymaya çalışanların da hak ettikleri sondan kurtulamamış olduklarını gözlerimizle gördük.”

“... bir memleketi ele geçirip işgal etmek, o memleketlerin sahiplerine hükmetmek için yeterli değildir. Bir milletin ruhu ele geçirilmedikçe, bir milletin kararlılığı ve iradesi kırılmadıkça, o millete hükmetmenin imkânı yoktur. Halbuki yüzyılların çocuğu olan bu millî ruha, kalıcı ve sürekli bir millî iradeye hiçbir kuvvet karşı koyamaz. Tutsak olmak istemeyen bir milleti, esaret altında tutmayı başarabilecek kadar güçlü zorbalara, artık dünya üzerinde kalmamıştır. Türk milleti burada kazandığı zaferle, gösterdiği azim ve irade ile bu gerçeği tarihin sinesine çelik kalemle yazmış bulunuyor. Afyonkarahisar-Dumlupınar Meydan Savaşı ve onun son devresi olan 30 Ağustos Savaşı, çok parlak zaferlerle dolu Türk tarihinin en önemli dönüm noktalarından biridir... Burada kazanılan zafer kadar kesin sonuçlu, yalnız bizim tarihimize değil, dünya tarihine yeni bir yön vermede bu kadar etkili bir meydan savaşı hatırlamıyorum. Açıktır ki, yeni Türk Devleti’nin, genç Türk Cumhuriyeti’nin temeli burada sağlamlaştırıldı. Sonsuz yaşamı burada taçlandırıldı. Bu alanda akan Türk kanları, bu gökyüzünde uçan şehit ruhları, devlet ve cumhuriyetimizin sonsuz koruyucularıdır... Burada temelini attığımız “Şehit Asker” anıtı... Türk vatanına göz dikeceklerle, Türk’ün 30 Ağustos günündeki ateşini, süngüsünü, saldırısını, gücü ve iradesindeki şiddeti hatırlatacaktır.”

“... Milli egemenlik öyle bir ışıktır ki, onun karşısında zincirler erir, tahtlar taşlar yanar, yok olur. Milletlerin tutsaklığı üzerine oturtulmuş kurumlar, her yerde er geç yıkılacaktır. Avrupa’nın ortasından, Doğu’nun öbür ucundaki binlerce yıllık ülkelere bakacak olursak, Osmanlı İmparatorluğu’nun hak ettiği sonu daha iyi anlarız. Arkadaşlar, saraylarının içinde Türk’ten başka unsurlara dayanarak, düşmanlarla birleşerek Anadolu’nun, Türklüğün karşısında yürüyen çürümüş gölge adamların-Türk vatanından sürülmeleri, düşmanların denize dökülmesinden daha kurtarıcı bir harekettir.”

“... Bunca acıya katlanıp yıkımlara uğradıktan sonra, Türk artık öğrenmiştir ki, bu yurdu yeniden kurmak ve orada mutlu ve özgür yaşayabilmek için egemenliği hiç elden bırakmamak ve evlatlarını Cumhuriyet bayrağı altında, örgütlü ve bilinçli bulundurması gereklidir.”

“... Yüzyıllardan beri Türkiye’yi yönetenler, çok şeyler düşünmüşler, ancak bir şeyi düşünmemişlerdir. Türkiye’yi. Bu düşüncesizlik yüzünden, Türk vatanının, Türk milletin uğradığı zararları, ancak bir şekilde giderebiliriz. Türkiye’de Türk’ten başka bir şey düşünmemek. Ancak bu düşünceyle hareket ederek her türlü kurtuluş ve mutluluk hedeflerine ulaşabiliriz.”

Çünkü Gazi Mustafa Kemal Atatürk’e göre:

“Türkiye Cumhuriyetini kuran Türkiye halkına Türk Milleti denir.” ve “Türkiye Cumhuriyetinin temeli kültürdür.”

*Millet Türkiye Cumhuriyetini
kuran Türkiye Halkına
Türk Milleti denir.*

Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün kendi el yazısıyla “Türk Milleti” tarifi. ⁽¹⁵⁾

Gazi, konuşmasına daha sonra “... ileriye değil, geriye bakmak bilgisizliği ve ihtiyatsızlığını gösterenler genel medeniyetin coşkun seli altında boğulmaya mahkûmdurlar” diye devam etti.

“Efendiler! Milletimizin hedefi, milletimizin ideali bütün dünyada tam anlamıyla medeni bir toplum olmaktır. Çünkü dünyada bir milletin varlığının değeri, özgürlük ve bağımsızlık hakkı, sahip olduğu ve yapacağı medeni eserlerle orantılıdır. Medeni eser yaratmak yeteneğinden yoksun olan milletler özgürlük ve bağımsızlıklarını kaybetmeye mahkûmdur. Medeniyet yolunda yürümek ve başarılı olmak hayatın şartıdır. Bu yol üzerinde ileriye değil, geriye bakmak bilgisizliği ve ihtiyatsızlığını gösterenler genel medeniyetin coşkun seli altında boğulmaya mahkûmdurlar... Medeniyet yolunda başarı yenileşmeye bağlıdır. Sosyal hayatta, ekonomik hayatta, ilim ve fen alanında başarılı olmak için tek gelişme ve ilerleme yolu budur. Yaşamayı ve gelişmeyi sağlayan hükümlerin zamanla değişmesi, gelişmesi, yenileşmesi kaçınılmaz bir zorunluluktur.” ⁽¹⁶⁾

¹⁵ Prof. Dr. Afet İnan, Medenî Bilgiler ve M. Kemal Atatürk’ün el yazıları, Atatürk Araştırma Merkezi, s. 425

¹⁶ Sinan Meydan, Türkiye’nin Rönesans Ufku, 28 Ağustos 2010, 12 Ekim 2020 (Atatürk’ün Bütün Eserleri, (ATABE), C.16, s. 288)

“Uygarlığın buluşları, fennin harikaları, dünyayı şekilden şekile geçirttiği bir dönemde, yüzyıllık eskimiş düşüncelerle, geçmişe tapınmakla varlığını korumak mümkün değildir.”

Lozan’da görüşmelere ara verilmişti, işgalciler kapitülasyonları kaldırmaya kesin olarak yanaşmıyorlardı. Mustafa Kemal o arada 17 Şubat 1923’te, İzmir’de Ekonomi (İktisat) Kongresini toplamıştı. O kongrenin açılışında: “Siyasal, askeri zaferler ne kadar büyük olurlarsa olsunlar, ekonomik zaferlerle taçlandırılmazsa, kazanılan zaferler devamlı olmaz, az zamanda söner.” demişti. ⁽¹⁷⁾

İşte o sözlerin benzerini burada da paylaştı:

“... Milletimiz burada belirlediğimiz büyük zaferden daha önemli bir görev peşindedir. O zaferin anlaşılması milletimizin ekonomi alanındaki başarılarıyla mümkün olacaktır. Bilirsiniz ki, ekonomik açıdan zayıf bir yapı fakirlikten kurtulamaz, kuvvetli bir uygarlığa, refah ve mutluluğa kavuşamaz, sosyal ve siyasal felâketlerden yakasını kurtaramaz... Hiçbir uygar devlet yoktur ki, ordu ve donanmasından önce ekonomisini düşünmüş olmasın.”

“... Ulusumuzdaki güçlü karakter, sarsılmaz inanç, ateşli milliyetçilik; ekonomik gelişmeyle gerektiği gibi güçlendirilmelidir.”

“... bugün, insanca yaşamının koşulları bütün kesinliği ile ortaya çıkmıştır... Akla aykırı uydurma şeyler, kafalardan çıkmalıdır. Her türlü yükselme ve gelişmeye istekli milletimizin sosyal devrim adımlarını kesmek, küçültmek isteyen engeller ortadan kaldırılmalıdır...”

Son sözlerimi, yalnızca ülkemizin gençlerine yöneltmek istiyorum:

Gençler! Geleceğe güvenimizi güçlendiren ve sürdüren sizsiniz. Siz almakta olduğunuz eğitimle, bilgiyle, insanlıktaki üstün niteliklerin, yurt sevgisinin, düşünce özgürlüğünün en değerli örneği olacaksınız. Ey yükselen yeni nesil! Gelecek sizindir. Cumhuriyeti biz kurduk, onu yükseltecek ve yaşatacak sizsiniz.”

Namık Kemal’in dizelerini daha Harp Okulu’ndayken belleğine kaydetmişti;

“Vatanın bağına düşman dayamış hançerini

Yokmuş kurtaracak bahtı kara maderini”

O dizeleri yıllar sonra 1919 yılının 24 Aralığında Kırşehir’de kendisini dinleyen kalabalığa, değiştirerek şöyle okumuştı:

“Vatanın bağına düşman dayasa hançerini

Elbet bulunur kurtaracak bahtı kara maderini”

Sözünü tutmuştu. Çünkü daha Selanik yıllarında kararını vermişti;

“Bir adam ki ... memleketin kurtulamayacağı kanaatinde bulunur, bu, adam değildir.” ⁽¹⁸⁾

3 yıl sonra 20 Ekim 1927’de, Büyük Nutkunun sonunda “Gençliğe Hitabe”sinde, sesi titreyerek ve gözyaşlarına da hakim olamayarak gençliğe görev verecekti:

“Birinci görevin, Türk Bağımsızlığını, Türk Cumhuriyetini sonsuza kadar korumak ve savunmaktır. Varlığının ve geleceğinin biricik temeli budur.”

Atatürk’ün, O’nun silah arkadaşlarının, kadın, erkek ve çocuk tüm şehitlerimizin, Vatandan ve Milletten başka sevgili tanımayan, canını vatani için, tam bağımsız Türkiye için veren kahraman şehit ve gazilerimizin, Kemalist devrimcilerin önünde minnetle, saygıyla eğiliyoruz. Ruhları şâd olsun.

30 Ağustos Zafer bayramımız kutlu olsun.

Saygılarımızı, sevgilerimizi sunar, aydınlık, iyi günler dileriz.

¹⁷ Sinan Meydan, 1923 Kuruluş ayarlarına dönmek, s. 301 (Atatürk’ün Bütün Eserleri C 15, s. 144)

¹⁸ Mustafa Kemal’in Falih Rıfkı ve Mahmut Bey’e Verdiği Mülâkat, 13 Mart 1926, Milliyet Gazetesi